

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Teze diplomové práce

**Řízení a regulace úvěrového rizika ve vybrané obchodní
bance**

Šárka BURIÁNKOVÁ

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Tato práce se věnuje problematice řízení a regulace úvěrového rizika ve vybrané obchodní bance. Hlavním cílem této práce je kvantifikovat úvěrové riziko a zjistit, zda má banka dostatečný kapitál k jeho krytí a k ochraně stability banky a v případě zjištěných nedostatků navrhnout vhodná opatření.

Diplomová práce je rozdělena do dvou hlavních částí. První část se věnuje teoretickým poznatkům úvěrového rizika, řízení a kvantifikace úvěrového rizika a jeho následné regulaci, která je řízená regulátorem.

Druhá část diplomové práce se věnuje vlastnímu výzkumu, který se zabývá vybranou obchodní bankou. Ve vybrané obchodní bance byla provedena analýza úvěrového procesu a vytvořena kvantifikace očekávané ztráty. Výsledky provedené analýzy a kvantifikace byly konfrontovány s regulatorními nařízeními.

Na základě teoretických poznatků a zjištěných výsledků bylo učiněno vyhodnocení a navrženy možnosti řešení pro zajištění optimálního řízení úvěrového rizika ve vybrané obchodní bance.

Klíčová slova: úvěrové riziko, Basel III, kapitálová přiměřenost, úvěrový proces, úvěrový obchod, portfolio, regulace.

Cíl práce a metodika

Cíl práce

Cílem diplomové práce je kvantifikovat úvěrové riziko ve vybrané obchodní bance a zjistit, zda má banka dostatečný kapitál k jeho krytí a k ochraně banky. Dílčími cíli práce jsou zhodnocení úvěrového procesu vybrané banky, výpočet očekávané ztráty pro jednotlivé hlavní produkty vybrané banky pro podnikatele a fyzické osoby, výpočet kapitálového požadavku a návrhy a doporučení v rámci celkového procesu eliminace úvěrového rizika ve vybrané bance.

Metodika práce

Literární rešeršen je zpracována na základě metody komparace a kompilace poznatků z odborné české i zahraniční literatury, odborných periodik a ostatních dostupných zdrojů zabývajících se řešenou problematikou. Za pomoci získaných poznatků z odborných zdrojů je zpracována literární rešerše, která se zaměřuje na charakteristiku úvěrového rizika a teoretické definování úvěrového procesu, detailní rozepsání výpočtu očekávané ztráty a stanovení kapitálového požadavku. Jednotlivé kapitoly na sebe chronologicky navazují z důvodu komparace zjištěných poznatků.

Vlastní výsledky práce jsou zpracovány na základě analýzy výkazů o finanční pozici vybrané obchodní banky a analýzy procesu řízení úvěrového rizika. Vybraná obchodní banka zůstává v anonymitě z důvodu zpracování citlivých dat, které poukazují na kvalitu portfolia. Vlastní výzkum se v úvodu práce zabývá úvěrovým procesem rozdělným zvláště pro podnikatele a fyzické osoby. Toto rozdělní je z důvodu rozdílného posuzování úvěrového rizika v rámci úvěrového procesu. Tato práce se zabývá úvěrovými produkty pro fyzické osoby typu hypoteční, kontokorentní a spotřebitelský a pro podnikatele se zabývá úvěrovými produkty typu investiční a provozní. Další část práce se zabývá vyčíslením očekávané ztráty. Očekávaná ztráta je v práci následně porovnána s kapitálovým požadavkem, který je nutný stanovit dle požadavků regulátora. Vybraná obchodní banka kapitálový požadavek k investičnímu portfoliu stanovuje podle standardního přístupu Výpočet kapitálového požadavku je stanoven na základě kapitálové přiměřenosti ve výši 15,79 % .

Na základě těchto informací je provedena syntéza poznatků a návrh řešení.

Vlastní výsledky práce

Řízením a regulací úvěrového rizika je důležité se zabývat, jelikož úvěrové riziko je největší riziko, se kterým se obchodní banky v tržním prostředí setkávají, a které má rozhodující význam pro úspěch nebo neúspěch bank.

Princip řízení a regulace úvěrového rizika byl aplikován na vybranou obchodní banku, která je na českém trhu krátce a v současnosti se snaží probíjet mezi leadry na českém bankovním trhu. Pro vylepšení pozice na bankovním trhu vybraná obchodní banka v současnosti využívá nízké úrokové sazby, tedy nízkou cenu za rizikovost klientů. Jelikož vybraná obchodní banka nedisponuje tak kvalitním portfoliem jako její konkurence, měla by se zaměřit na zkvalitnění služeb tak, aby nemusela konkurovat jen akceptací rizika a nízkou úrokovou sazbou.

V reakci na akceptaci rizika banka musí předvídat očekávanou ztrátu. V současnosti musí vybraná obchodní banka předvídat největší očekávanou ztrátu, plynoucí z investičního úvěru. Z provedené kvantifikace jednotlivých portfolií je patrné, že očekávanou ztrátu tvoří z 50 % investiční úvěr, což je způsobeno nejen případnou rizikovostí produktu, nýbrž i vysokým podílem produktu na celkovém portfoliu. Naopak obdobný produkt pro fyzické osoby – hypoteční úvěr – je z hlediska očekávané ztráty daleko bezpečnější, při téměř totožné expozici je očekávaná ztráta zhruba poloviční, a to ve výši 26%. Expozice plynoucí z investičního úvěru jsou také méně diverzifikované (nežli u produktů, které jsou poskytovány fyzickým osobám), je tedy nezbytné se očekávanou ztrátou z investičního úvěru zabývat, jelikož by v případě selhání reálně mohlo nastat ohrožení banky. Očekávaná ztráta z investičních úvěrů je pravděpodobně největší z důvodu silné vyjednávací síle podnikatelských subjektů, charakteru produktu (mnohá aktiva jdou z legislativního hlediska platně zastavit, ale dle metodiky vybrané obchodní banky jsou hodnoceny nulou), a nebo také z důvodu neefektivního úvěrového procesu zabývajícího se tímto typem produktu. Proto je vybrané obchodní bance doporučeno se především zaměřit na zkvalitnění služeb právě pro podnikatele, omezit jejich vyjednávací sílu na úrokové sazbě, a také se zaměřit na zefektivnění úvěrového procesu, jelikož právě úvěrový proces by měl dostatečně eliminovat úvěrové riziko a snižovat očekávanou ztrátu.

Pro zefektivnění úvěrového procesu byla navržena podrobnější analýza úvěruschopnosti klienta. Analýza úvěruschopnosti v současnosti ve vybrané obchodní bance probíhá na základě poskytnutých finančních výkazů. Finanční výkazy mají však omezené vypovídající schopnosti účetních informací, a proto je nezbytné zkvalitnění této analýzy. Pro zkvalitnění analýzy úvěruschopnosti klienta je navržena kontrola platebního styku. Kontrola platebního styku by se podrobně zaměřila na aktuální výpisy z běžného účtu klienta. Informace získané z výpisů z běžného účtu mohou reálně odhalit finanční situaci klienta, tedy odhalení reálných prostředků, kterými klient disponuje, reálný přehled o pohledávkách a případných dalších převodech finančních prostředků mezi účty. Kontrola platebního styku klienta by mohla vybrané bance pomoci k vysvětlení nesrovnalostí v průběhu úvěrového procesu či předcházení selhání klienta z důvodu neschopnosti splácet úvěrovou angažovanost. Kontrola představuje nejlepší způsob pro odhalení úvěrového rizika, jelikož není reálně ovlivnitelná.

Úvěrový proces ve vybrané obchodní bance by měl již sám o sobě dostatečně eliminovat úvěrové riziko, ale v případě nepředvídatelného faktoru, který může vyvolat náhlý default, vznikne neočekávaná ztráta. Proto, aby byla vybraná obchodní banka schopna pokrýt neočekávané ztráty a neohrozila stabilitu banky a bankovního sektoru, je povinna tvořit regulatorní kapitál). Kapitálový požadavek na regulatorní capital se odvíjí od hodnoty kapitálové přiměřenosti. Vybraná obchodní banka má v současnosti kapitálovou přiměřenost na úrovni 15, 79 %, tedy významně nad limitem stanoveným regulátorem, který je ve výši 8 %. Požadavky na regulatorní kapitál vybraná obchodní banka stanovuje na základě výpočtu dle standardizovaného přístupu (STA). Tento přístup je považován za základní přístup pro výpočet kapitálového požadavku a na základě tohoto přístupu je výpočet kapitálového požadavku stanoven ve vysokém objemu, který je více než dostačující k udržení stability banky. Z toho plyne, že i přes méně příznivý výhled ziskovosti disponuje vybraná banka dostatečnými kapitálovými rezervami. Pro banku by bylo však příznivější držet nižší objem kapitálu. Z tohoto důvodu by se měla banka zaměřit na zavedení IRB přístupu. Aby ale mohla vybraná banka pro výpočet využívat přístup IRB, musí splňovat požadavky stanovené regulátorem. Vybraná obchodní banka v současnosti tyto požadavky nespĺňuje, jelikož se potýká s tím, že nemá dostatek podkladů pro stanovení explicitní škály pro stanovení odhadu LGD, tedy nemůže odhad LGD stanovit sama, jelikož počty uzavřených defaultních případů dle jednotlivých typů zajištění nejsou

dostatečně vysoké, aby bylo možno statisticky průkazně tyto údaje zpracovat, a proto musí vybraná obchodní banka přebírat odhady LGD od bankovní skupiny.

Pro celkové vykázání co nejmenšího úvěrového rizika je tedy nezbytné, aby banka své zdroje vkládala do kvalitních aktiv, která v případném selhání přinesou co nejmenší riziko a poskytovala úvěry pouze prověřeným klientům, u kterých je dostatečně velká pravděpodobnost, že dostojí svým závazkům dle smluvních podmínek.

Seznam použitých zdrojů

Bibliografie

DVOŘÁK, Petr., 2001. Komerční bankovníctví pro bankéře a klienty. 2., aktualiz. vyd. Praha: Linde, a.s. ISBN 80-720-1310-6.

JÍLEK, Josef., 2000. Finanční rizika. 1. vyd. Praha: Grada, 635 s. Distanční studijní opora. ISBN 80-716-9579-3.

KAŠPAROVSKÁ, Vlasta., 2006. Řízení obchodních bank: vybrané kapitoly. 1.vyd. Praha: C.H. Beck, 339 s. ISBN 80-717-9381-7.

PAVELKA, František., 2001. Úvěrové obchody. 1. vyd. Praha: Bankovní institut, a.s., 279 s. ISBN 80-726-5037-8.

THE HONG KONG INSTITUTE OF BANKERS., 2012. Credit Risk Management. Solaris South Tower, Singapore: John Wiley, c2012, xii, 447 p. ISBN 978-047-0827-529.

WITZANY, Jiří., 2010. Credit risk management and modeling. Ed. 1st. Praha: Oeconomica, 212 s. Odborná kniha s vědeckou redakcí. ISBN 978-80-245-1682-0.

Legislativní dokumenty

Vyhláška č. 187/2012 Sb.: o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry. In: 2012. Dostupné z:

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vyhlasiky/vyhlasika_187_2012.pdf

Odborné články

JAKUBÍK, Petr a Jakub SEIDLER., 2009. Odhad očekávané ztráty při selhání. Financial stability report [online]. Praha, Czech Republic: Czech National Bank, [cit. 2015-03-14] Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/financni_stabilita/zpravy_fs/fs_2008-2009/FS_2008-2009_clanek_4.pdf

KADLČÁKOVÁ, Narcisa a Helena SŮVOVÁ., 2002. Regulační a modelový přístup k úvěrovému riziku v bance. Bankovníctví: Měnová politika. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2002/cl_02_020321b.html